

Tutkimusvilpin torjunnan uudet haasteet

Harmaan alueen tutkimuseettisten
laiminlyöntien tunnistaminen ja torjunta

TUTKIVA TYÖPAJA

Pj. Veikko Launis

Harmaan alueen määrittely

- Harmaa alue = eettisesti ei-mustavalkoista
 - Kuuluuko epäily HTK:n loukkauksesta periaatteen tai määritelmän sovellusalaan?
 - Esim. onko itsensä plagiointi plagiointia?
 - Onko tapaus tutkimuseettinen vai oikeudellinen vai jotain muuta (esim. tieteellinen kiista)?
 - Esim. ansioluettelon paisuttaminen/väärentäminen
 - Onko tapaus tutkimuseettisesti riittävän vakava laukaisemaan selvitysprosessin?
 - Esim. ristiin viittaaminen, lehtien viittaussuositukset oman impact factorin nostamiseksi, teollisuuden tarjoama ”kielentarkastus”
 - Näytön puute (asia hankala selvittää)

Esimerkkejä harmaasta alueesta

TUTKIJAN TOIMINTA

- Taloudelliset ym. vieraat motiivit ohjaavat tutkimusta
 - Onko tutkimus luotettavaa vai tarkoitushakuista?
 - Johtaako tutkija muita harhaan?
 - Onko tutkija esteellinen?
 - Onko esim. tekijyys ansaittua, perittyä vai ”ostettua”?
- Näytön puute, vääränlainen ilmianto
 - Sopimusrikkomukset
 - Huhut, yleinen tieto, nettikirjoittelu
 - Tutkijan aiempi toiminta (vilppi)

MÄÄRITELMÄT JA HTK

- Kuuluvatko tieteelliset asiantuntijatehtävät tutkimuseettisten periaatteiden sovellusalaan?
- Kuuluuko ansioituminen tutkimuseetiikkaan vai työelämän etiikkaan/juridiikkaan?
 - Omien ansioiden paisuttelu
 - Nimikkeillä pelaaminen (esim. ”adjunct professor”)
- TENK-ohjeissa puhutaan puutteellisesta viittaamisesta muiden tutkijoiden työhön. Entä liioiteltu tai epäasianmukainen viittaaminen?
- Tieteelliset kiistat ja erot eri tieteenalojen välillä, denialismi
- Sanktioiden sisältö ja toimeenpano

Tutkivan työpajan tuloksia

○ RYHMÄ 1: TIETEELLISET KIISTAT JA DENIALISMI

- Tutkijat vs. harrastelijat ja tieteestä yleisesti kiinnostuneet ovat eräillä tieteenaloilla näkyviä
- Median rooli kiistojen ja vastakkainasettelujen synnyttäjänä
- Tieteestä tiedottaminen ja tiedejournalismi: tutkijat esiin!
- Asioiden politisoituminen
 - Tiedolla on kova kysyntä ja sitä tarvitaan päätöksenteon tueksi
 - Tiedon tuottajan poliittinen vaikutushalu, tiedon käyttäjän tarve ”oikeanlaiselle tiedolle”

Tutkivan työpajan tuloksia

● RYHMÄ 2: VERTAISARVIOINTI

- Paras järjestelmä edelleen (parempaa ei ole)
- Tutkija toimii jatkuvasti useassa eri roolissa (tutkii, arvioi, arvostelee, hallinnoi, fasilitoi, soveltaa jne.)
- Indikaattorit eivät tee samalla tavoin oikeutta kaikille tieteenaloille (julkaisufoorumi)
- Vertaisarviointi tärkeä tiederahojittajille ja perustuu silloinkin luottamukseen; läpinäkyvyyttä voisi lisätä
- Mikä on julkaisu ja miten julkaisufoorumi valitaan?
- Ohjeistus CV:n laatimiseksi (työn alla)

Tutkivan työpajan tuloksia

○ RYHMÄ 3: TEKIJYYS

- Miten tieteessä menestymistä mitataan?
 - Näkymätön työ (muu kuin julkaisutyö)
- Tekijyydestä sopimisen rajoitukset
 - Tutkimus elää ja suunnitelmat muuttuvat/täsmentyvät
- Hyvä ja oikeudenmukainen johtajuus keskeistä
 - Hyvä johtajuus täydentää vastuista ja velvotteista sopimista
- Kuka on tekijä?
 - Esim. pelkkä aineiston tuottaminen ei riitä

TYÖPAJAN TULOKSIA

RYHMÄ 2:

VERTAISARVIOINTI

- Paras järjestelmä edelleen
- Tutkija toimii useassa eri roolissa
- Indikaattorit eivät tee oikeutta kaikille tieteenaloille
- Vertaisarviointi tärkeä tiederahoittajille ja sielläkin perustuu luottamukseen, läpinäkyvyyttä voi lisätä
- Mikä on julkaisu ja miten julkaisufoorumi valitaan?
- Säännöt CV:n laatimiseksi

RYHMÄ 3: TEKIJYYS

- Miten tieteessä menestymistä mitataan?
- Tekijyydestä sopimisen rajoitukset
- Hyvä ja oikeudenmukainen johtajuus
- Ei-julkaistu näkymätön työ
- Kuka on tekijä (aineiston tuottaminen ei riitä)